

ØSTENSJØVANNETS VENNER
ÅRSBERETNING 31.03.2021 – 28.03.2022

STYRET

Leder: Amund Kveim

Styremedlemmer:

Finn Arnt Gulbrandsen (nestleder)

Leif-Dan Birkemoe

Lise M Johansen

Svein Joar Horve

Sigrun Antonsen (kasserer og regnskapsfører)

Tore Nesbakken (sekretær)

Varamedlemmer:

Grete Edholm

Eirik Wærner

Bjørn Jacobsen

Tiril Andersen

På grunn av korona-pandemien har det i perioden som årsberetningen dekker kun vært avholdt 5 styremøter hvor styremedlemmene har møttes fysisk. Ellers har aktuelle saker som krever styrebehandling/-vedtak blitt håndtert via e-mail.

ADMINISTRATIVT ARBEID

Det er fortsatt svært mange utbyggingsforslag som berører Østensjøområdet miljøpark. For å klare det store arbeidspresset alle disse byggeplanene og driften av foreningen forøvrig medfører, har styret forlenget Amund Kveims 70% stilling som daglig leder.

Sigrun Antonsen er kasserer/regnskapsfører. Leif-Dan Birkemoe har hovedansvar for arbeidet med Sothøna. Tore Nesbakken er sekretær. Bjørn Steensrud er ansvarlig for medlemsregisteret. Liv Sommer Holmen har ansvar for velkomstpakker til nye medlemmer. Leif-Dan Birkemoe og Paul Fekjær administrerer hjemmesiden. Facebook-sidene styres av Finn A. Gulbrandsen og Paul Fekjær.

Foreningen disponerer møtelokaler i Grisehuset/Stallen på Abildsø gård.

Besøkssenter våtmark Oslo (BVO) – avd. Østensjøvannet er etablert i sidebygningen på Bakkehavn gård, og her har vi også lager.

MEDLEMMER

Foreningen hadde ved utløpet av 2021 (tallene pr. 31.12.2020 i parentes) 1955 (2039) private hovedmedlemmer og 830 (856) familiemedlemmer, totalt 2785 (2895) private medlemmer. I tillegg kommer 36 (37) bedrifts- og organisasjons-/foreningsmedlemmer, slik at totalt antall betalende medlemmer blir 2821 (2932).

AKTIVITETER

På grunn av korona-situasjonen måtte den tradisjonelle Østensjødagen avlyses også i 2021. Alle arrangementer i samarbeid med andre foreninger, som f.eks. Fuglenes dag og Flaggermusnatten, måtte også avlyses. Et forsinket årsmøte i Østensjøvannets Venner ble avholdt digitalt 16. juni 2021. Også arrangementer i regi av Besøkssenter våtmark Oslo (BVO) er blitt påvirket av pandemien, se neste avsnitt.

BESØKSSENTER VÅTMARK OSLO – ØSTENSJØVANNET

Senteret ved Østensjøvannet ligger på Bakkehavn gård og drives av Østensjøvannets Venner. Senteret hadde i 2021 over 15.000 besøkende hvorav det meste var skole- og barnehagebarn. Dette kan gjennomføres som følge av en god avtale med Utdanningsetaten i kommunen. Driften var som følge av corona uregelmessig, og mye undervisning ble gjennomført ute ved skolene. Også publikumsarrangementene på søndagene ble noe begrenset. Senteret ble i 2021 re-autorisert som ett av seks nasjonalt autoriserte besøkssenter for våtmark. Sommeren 2021 ble det ansatt ny daglig leder i 100%-stilling. Det er en rekke naturveiledere og besøksverter tilknyttet virksomheten, og driften samkjøres med avdelingen på Fornebu. Økonomien er god, og det er et godt grunnlag for videre utvikling i 2022.

ØKONOMI

I 2021 mottok foreningen kr. 150.000 i driftsstøtte fra Oslo kommune, utbetalt gjennom Bymiljøetaten (BYM). Denne støtten, sammen med medlemskontingentene, går til dekning av ordinær drift av foreningen.

I tillegg har vi fra BYM mottatt kr. 50.000 for kartlegging av fremmede arter i Miljøparken.

Fra Bydel Østensjø har vi mottatt et tilskudd på kr. 27.000.

Fra Statsforvalteren i Oslo og Viken har vi mottatt kr. 30.000 til skjøtsel i Eikelunden og kr. 40.000 til skjøtsel av rødlistearter på Bogerudmyra/Bogerudmyra Øst samt kr. 29.877 for skjøtsel av hekkeplasser for hettemåker, til sammen kr. 99.877.

Etter søknad mottok foreningen kr. 50.000 fra Konsul Haldor Viriks legat. Grasrotandelen fra Norsk Tipping utgjorde kr. 101.748, som er kr. 22.779 mer enn i 2020.

I 2021 var kontingentinngangen fra medlemmer kr. 334.649, en økning på kr. 53.361 fra 2020.

Renteinntektene var i 2021 kr. 3.771, en nedgang på kr. 5.614 fra 2020. Årsaken til nedgangen er at det fra og med 2021 kun gis renter for sparekontoer (= plasseringskontoen). Foreningens likvide midler som ikke skal anvendes på kort sikt er plassert på «Plasseringskonto Bedrift».

For Våtmarkssenteret på Bakkehavn ble det i 2021 brukt midler til strøm (kr. 17.127), forsikring (kr. 3.900) og husleie (kr. 20.000). Disse utleggene blir refundert av BVO. BVO driftes av prosjektmidler fra Miljødirektoratet.

Foreningens egenkapital er tilfredsstillende. God likviditet setter foreningen i stand til på kort varsel å gripe inn i påkommende tilfeller der vi må vente på tiltak fra stat og kommune.

Regnskap 2021 og revisjonsberetning følger som eget dokument.

UTBYGGING TRUER OMRÅDET

En rekke utbyggingsprosjekt er for tiden under planlegging eller realisering rundt Østensjøvannet. Dette er noe vi ser mange steder i Oslo, men konsekvensene for natur- og miljøverdier er større i vår bydel. Det er planer i Låveveien ved Haakon Tveters vei, Oppsal sykehjem, Oppsal gård, Bogerudveien 15, Bogerud senter m.m. Videre arbeides det med planer for Rustad og Skøyenåsen skoler.

Europaveien (E6) foreslås kraftig utvidet ved Bjørnsenskogen og Abildsømyra. I tillegg er det planer om en rekke nye idrettsanlegg både i form av haller og kunstgressbaner i miljøparken. Disse forslagene vil, både hver for seg og samlet, ha ulike negative konsekvenser for miljøparken.

UTADRETTET VIRKSOMHET

Foreningen står tilsluttet Oslo Elveforum (OE), som er en felles forening for alle vassdrag med elvegrupper i Oslo (inkl. Østensjøvannet). Les mer om OE på www.osloelveforum.no. Amund Kveim representerer ØVV i OEs styre. Leif-Dan Birkemoe er medlem av OEs rådgivergruppe.

ØVV er også tilsluttet Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) og er foreningsmedlem i Søndre Aker Historielag og Foreningen for Nordre Skøyen Hovedgård.

Foreningen er medlem av Rådgivende utvalg for Østensjøområdet miljøpark. Utvalget er i tillegg til ØVV sammensatt av representanter fra Bymiljøetaten (BYM), Vann- og avløpsetaten (VAV), Byantikvaren, Statsforvalteren i Oslo og Viken, Østensjø bydel og eierne av Abildsø - og Østensjø gård. Utvalget behandler aktuelle saker som berører miljøparken.

Amund Kveim er medlem av Østensjø Kulturutvalg.

Foreningen har på regulær basis kontakt med Bymiljøetaten, Vann- og avløpsetaten, Statsforvalteren, Statens Naturoppsyn (SNO) og Byantikvaren.

Amund Kveim er styreleder for Besøkscenter våtmark Oslo og Tore Nesbakken er styremedlem.

Vi har et tett samarbeid med Østensjø Husflidslag og Østensjø Historielag. Vi har videre nært samarbeid med BirdLife (tidligere Norsk Ornitologisk Forening), avd. Oslo og Akershus om fugleekskursjoner, arrangementer og informasjonsvirksomhet.

Besøkene på vår hjemmeside ligger fortsatt på et høyt nivå. Hjemmesiden oppdateres ved jevnlig å legge ut aktuelle begivenheter.

Sosiale medier

FB-sidene våre har ca. 11 700 faste følgere. Dette er 400 flere enn i fjor. Fotostafetten "Østensjøvannet – den uerstattelige arven" gikk 22. februar inn i sitt åttende år på rad. Det er sjette året at vi presenterer artsmangfoldet ved vannet samt kulturminner og historie. FB-sidene styres av Paul Fekjær og Finn A. Gulbrandsen (tekst, artsmangfold og kulturminner) med god hjelp fra Tiril Andersen, Grete Edholm, Mette Hummelvoll og Lise Johansen (tekst). Svein Walther Hiis styrer "INNSENDERNES DAG". Kristin Tufte Lie, Paul Fekjær og Finn A. Gulbrandsen styrer fotostafetten. Unni Fonneland bidrar med ulike saker til FB-sidene. En lang rekke fotografer har bidratt med bilder som har gjort det mulig å presentere artsmangfoldet ved vannet.

SOTHØNA OG BREVDUA

Det er sendt ut to nummer (61 og 62) av Sothøna. Brevdua i sin tradisjonelle form er ikke sendt ut, kun en årsmøteinnkalling. Redaksjonen i Sothøna har bestått av Leif-Dan Birkemoe (redaktør), Amund Kveim (ansvarlig redaktør), Hans-Petter Jensen, Audun Brekke Skrindo og Tore Nesbakken. Sothøna distribueres til alle hovedmedlemmer samt til en rekke private organisasjoner og offentlige instanser.

ELVEADOPSJON

Følgende skoler er nå med i Oslo Elveforums elveadopsjonsprogram: Abildsø, Manglerud, Østensjø, Oppsal, Bøler, Nøklevann og Rustad. Skolene har tatt på seg ansvar for sine bestemte områder og hele miljøparken er nå dekket. Dette samarbeidet med skolene i området er meget viktig med tanke på framtiden til naturreservatet og miljøparken.

NY FORVALTNINGSPLAN FOR OMRÅDET

Bymiljøetaten har fremlagt en ny forvaltningsplan for området. Planen innebærer mange vesentlige forslag som f.eks. nytt besøkssenter, utvidelse av reservatet og miljøparken, hensynsbestemmelser for randsoner m.m. Planen ligger til behandling hos Byrådet.

FORVALTNING, SKJØTSEL OG REHABILITERING

Innenfor sine ordinære budsjetttrammer har Bymiljøetaten gjennomført slått på Sjøli, Vassenga (området nord for Bølerbekken) og området i nord ved Slora. På Vassenga i samarbeid med Østensjøvannets Venner.

Skjøtsel og rehabilitering:

Østensjø Rotary har videreført sitt arbeid med rydding av vegetasjon i og rundt Brenneriruinene. Takk til Østensjø Rotary.

Kulturlandskapsprosjektet med beite på Bakkehavn ble videreført for fjortende året på rad med slipp av tre dyr 27. mai. Storfeet var på beitet til 15. september og gjorde en meget god jobb. Takk til Havnehagan Friluftsbarnhage og Abildsø sykehjem som har bidratt med tilsyn. Eier av dyrene var Lise N. Hartviksen fra Slattum, dvs. samme eier som i tidligere år.

Også i 2021 beitet det sau på Bekkasinmyra. De ble satt ut 19. mai slik at de fikk beitet ned mjødurten på beiteområdet. 12. september ble de hentet hjem av Roy Holt fra Bogstad gård. Etter noen beitesesonger med sau, ser det ut til at de greier å beite ned mjødurt, planten som formerte seg utrolig på Bekkasinmyra.

Befaringer med Statsforvalteren og BYM er gjennomført for å få oppdrag iht. skjøtelsesplanen for naturreservatet og miljøparken.

Dugnadsgjengen i foreningen har utført skjøtsel og rehabilitering i følgende områder:

Eikelunden:

Her fortsatte arbeidet med fristilling av gamle eiker. I tillegg har vi, etter ønske fra Statsforvalteren, fjernet en del andre løvtrær for å gi bunnsjiktet mer lys. Enga lengst i sør ble slått. Planter av problemarten rødhyll ble fjernet i stort omfang.

Sjøli:

I nord har Dugnadsgjengen fortsatt tynningen i overgangen mellom gressgangen og skogen. Hensikten har vært å lage en mykere overgang fra gressbakkene mot skogen. Bunnsjiktet vil samtidig få bedre lysforhold.

Bakkehavntoppen:

På Bakkehavntoppen er det gjennomført slått for ellefte året på rad. Den tørre sommeren medførte ualminnelig dårlige vekstforhold slik at høstslåtten ble sløyfet. Søknaden til Statsforvalteren om stønad til slåtten ble i år avslått.

Både Eikelunden, Sjøli, Vassenga og Bakkehavntoppen tilhører gruppen ”Utvalgte naturtyper i Norge”, og det er viktig å holde disse i hevd.

Bekkasinmyra:

Hele området er gått over to ganger med tanke på å fjerne alaska-/sibirkornell. Ingen forekomster av disse artene ble funnet. Mange års fjerning av disse artene har gitt resultater.

Bogerudmyra:

Det er fjernet oppslag rundt kjempestarrforekomsten og det utvidete, ryddete området slik at kjempestarrforekomsten kan utvide seg ytterligere. I tillegg er trær og kratt rundt de rødlistede tuestarr-, stautstarr- og vasstelgforekomstene fjernet. Arbeidet med fjerning av kratt og trær er videreført. Det har medført at antall eksemplarer av den sjeldne vasstelgen har økt fra under 10 eksemplarer til kanskje 45. Statsforvalteren støttet arbeidet økonomisk.

Det er fjernet vanvittig store mengder alaska-/sibirkornell på myra og langs kanalene. Kornellen ble kjørt til depot, og Bymiljøetaten viderekjørte dette til destruering.

Bogerudmyra øst:

Dugnadsgjengen fjernet fjorårsskudd rundt rankstarrbestanden på dette delarealet. Bestanden som antakelig er en av Østlandets største, ser ut til å opprettholde størrelsen. Etter oppdrag fra Bymiljøetaten er det fjernet noen få trær og kratt inn mot Bogerudskogen for å hindre gjengroing av rankstarrbestanden og gjengroing av myra. Statsforvalteren støttet arbeidet økonomisk.

Trekket ved Abildsøfeltet og enga vest for Fugleskjulet

Siktlinjene: I åpningene er gress slått og skudd fjernet to ganger slik at sikten er opprettholdt. Den store haugen vest for Fugleskjulet ble slått for tredje gang.

Utsikt fra Fugleskjulet

Etter oppdrag fra Statsforvalteren ble takrør og siv slått utenfor Fugleskjulet for å gjøre utsikten best mulig.

Fjerning av fjorårsskudd på øyene:

Etter kollapsen i hettemåkekolonien er fjorårsskudd kun fjernet på to øyer i et forsøk på å få hettemåkene til å hekke i samlede kolonier da det forventes færre hettemåker kommende sommer.

Fuktenga i nord

Slått ble gjennomført for tredje gang. Det er få fuktenger som skjottes på denne måten i Norge. Gresset ble rakt sammen og kjørt til Grønmo.

NYE ARTER VED Østensjøvannet.

Fra mars 2021 og fram til nå har det blitt registrert hele ti nye insekter ved Østensjøvannet. I tillegg har en ny, parasittisk flatorm blitt oppdaget inni en av de mange ravsneglene som lever rundt vannet.

Insekter

Bladmøllen *Caloptilia stigmatella*
Kardinalbillen *Pyrochora coccinea*
Småsnutebilla *Ceutorhynchus barbareae*
Snutebilla *Polydrusus tereticollis*
Veggvedveps – *Symmorphus allobrogus*
Liljebille – *Lilioceris lillii*
Blybladvikler – *Ptycholoma lecheana*
Furubukk – *Monochamus sutor*
Taggvingefly – *Phlogophora meticulosa*
Stavtege – *Ranatra linearis*

Flatormer

Leucochloridium paradoxum

FREMMEDE ARTER

Dugnadsgjengen og styremedlemmer har fjernet russekål, hagelupin, kanadagullris og sibir-/alaskakornell. Vi ser stor fremgang i kampen mot kanadagullris. Hagelupin, russekål og kornell er fortsatt et problem. Forekomstene av kanadagullris og hagelupin skyldes i stor grad frø som spres fra planter som vokser i private hager. Vi oppfordrer hageeiere i nærområdet til miljøparken om ikke å dyrke disse plantene. Dette gjelder også sibirkornell som finnes i store deler av miljøparken, trolig fordi fuglene sprer bær og frø fra planter som vokser i hagene. Dugnadsgjengen har fjernet store mengder sibirkornell på Bogerudmyra og ved sydenden av vannet. Der det var mulig ble plantene dradd opp med røttene.

DUGNADSGJENGEN

Dugnadsgjengens arbeidsutvalg består av Finn A. Gulbrandsen, Kjell Arne Maalø, Lise Johansen og Ole Nielsen. Disse utarbeider arbeidsplaner for året. Dugnadsgjengen tok koronapause deler av januar 2021. Deretter gjennomførte man dugnader i små grupper, tidvis helt nede i toer- og treer-grupper for å holde avstand mens det ble arbeidet. Gruppestørrelsen har avspeilet smittesituasjonen i Oslo. Det har ikke vært noen smitte på dugnadene.

I alt er det nedlagt mer enn 2400 dugnadstimer i 2021. Mellom 12 og 29 deltakere har møtt opp hver gang til dugnadene. Dugnadsgjengen har vokst siste året, men det er fortsatt behov for flere deltakere.

Takk også til SNO og BYM for et godt samarbeid i perioden.

RUSKENAKSJONEN

Ruskenaksjonen ble som i tidligere år gjennomført med elever fra 4. klassesetrinn. 8 skoler deltok i årets aksjon. Østensjøvannets Venners Miljøpris for innsats i Ruskenaksjonen gikk i 2021 til Manglerud skole. Prisoverrekkelsen fant sted 21. oktober med Rusken-general Jenny Wallheden Krohn til stede.

PLATTINGER, TURVEIENE, VADEDAMMEN

Plattingene er anlagt for å beskytte bredden mot slitasje. Samtidig får brukerne robuste utsiktsplasser. Foreløpig er det anlagt platting i Lilleskogen, ved Bølerbekkens utløp og 2 plattinger ved gangbrua helt i sydenden av vannet.

Turveiene er renoverert langs store deler av vannet og ved Bogerudmyra. Spesielt ved Bekkasinmyra på østsiden var turveien i svært dårlig forfatning på grunn av store avrenninger fra jordene på Østensjø gård.

Bymiljøetaten har restaurert den sør-østlige delen av Vadedammen. Denne delen ble ikke gravd ut ved forrige restaurering i 2007. Det meste av arbeidet er slutført, men det gjenstår en del etterarbeid på vollene og å legge duk over bekkeløpet. Dette vil bli gjennomført våren 2022.

VANNSTAND OG VANNKVALITET

Det var fortsatt store mengder vasspest i vannet også gjennom sommeren 2021. Vi må regne med at en oppblomstring er på gang og at det vil bli enda større mengder vasspest kommende sommer. Det var også perioder med algevekst.

Vannkvaliteten i Østensjøvannet må karakteriseres som dårlig og med svært høye konsentrasjoner av næringsstoffer. I en rapport fra Limno-Consult («Østensjøvann (Oslo) – eutrofiering og blågrønnalger 1979-2019. En innsjø i forandring»), konkluderes at Østensjøvannet er i ferd med å endre seg fra en eutrof innsjø (blågrønnbakterieinnsjø) til en "renseresipient" for diverse forurensninger. Rapporten konkluderer at det er behov for betydelige tiltak for å redusere de høye konsentrasjonene av næringsstoffer som har en uheldig virkning på de biologiske forhold i innsjøen. I tillegg er det viktig å få kontroll på de økte tilførselene av salter og metaller.

FUGLEOBSERVASJONER I 2021

Rapportering av fugler ved Østensjøvannet i 2021 ser ut til å lande på 135 rapporterte arter (per januar 2022). I tillegg kommer 2 hybrider. Dette er 3 arter mer enn gjennomsnittet for de siste 20 årene. Som så mange andre år var det mange spennende observasjoner også i 2021. Eksempler på sjeldne observasjoner er mandarinand, stokkandvarianten smaragdand, overvintrende vannrikse, lappfiskand, knekkand, kvartbekkasin, lørkefalk, taffeland, havørn, lappspove, svarthalespove og sivhauk

Husk at det fortsatt er mulig å kjøpe fugleboka til Audun Brekke Skrindo som oppsummerer informasjon om alle de rapporterte artene som er sett i miljøparken opp til 2018. Bare ta kontakt på audun@skrindo.no.

ØSTENSJØ LOKALHISTORISKE BILDER (ØLB)

Bildebasen på internett er et samarbeidsprosjekt mellom Østensjøvannets Venner, Østensjø historielag og inntil nylig Deichmanske bibliotek som nå har trukket seg fra samarbeidet. Det har ført til at bildebasen er flyttet til ny server. Nær 3.900 bilder er registrert, katalogisert og gjort tilgjengelige for allmenheten. For å søke etter bilder anbefales ØVVs hjemmeside med direkte link til ny server, ØLB: <https://ostensjo-hist.no/omeka/>.

Høsten 2021 døde Per Over Dahl, historielagets mangeårige representant for Østensjø lokalhistoriske bilder. ØVV lyser fred og Per Oves minne og for hans store innsats med bildebasen.

ANNET

Dumping av matavfall og mating av fugl har lenge vært et problem ved vannet. Matingen medfører forsøpling og forurensing av vannet og området. I følge BirdLife (Oslo og Akershus) medfører mating av vannfugl med brødmatt også at fuglene kan bli syke. Bymiljøetaten har derfor satt opp skilt for å unngå eller i hvert fall begrense mating. Dette har bidratt til å redusere i hvert fall dumping av matavfall, men fortsatt er matingen meget omfattende. Matingen bør derfor begrenses ytterligere – «keep wildlife wild».

På fugleskjulet er åpningene mot vannet blitt senket. De opprinnelige åpningene var plassert ganske høyt og var vanskelige å benytte. I tillegg er det skåret ut 5 små glugger i forskjellig høyde langs inngangen til skjulet.

I nordenden av vannet er avløpsrør og avløpskummer blitt renovert. Arbeidene er utført uten graving ved hjelp av en ny teknologi utviklet av et tysk firma under varemerket «Vertiliner».